

Dragan JANJUŠIĆ

MENADŽMENT KVALITETA

**VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA
DOBOJ**

Izdavač:

Visoka poslovno tehnička škola Doboj

Za izdavača:

Dr Ladin Gostimirović

Urednik:

Dr Ladin Gostimirović

Recenzenti:

Prof. dr Dragan Tešanović
Doc. dr Ladin Gostimirović

Lektor i korektor:

Dr Slavica Gostimirović

Naslovna strana i kompjuterski prelom:

Radomir Simikić

Štampa:

F&F doo Jelah

Za štampariju:

Fahrudin Mujaković

Tiraž:

300

Doboj, 2017.

ISBN

978-99955-767-5-2

VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA
D O B O J

Doc. dr Dragan Janjušić

MENADŽMENT KVALITETA

Sadržaj

PREDGOVOR	9
1. KVALITET KROZ ISTORIJU	11
1.1 ISTORIJSKI RAZVOJ KVALITETA	11
1.2 GURUI KVALITETA	15
1.3 SLIČNOSTI I RAZLIKE U PRISTUPU UPRAVLJANJA KVALITETOM	31
2. RAZVOJ I DEFINISANJE KVALITETA	35
2.1 DEFINISANJE KVALITETA	35
2.1.1 DEFINISANJE KVALITETA NA OSNOVU PET KRITERIJUMA	38
2.2 OSAM DIMENZIJA KVALITETA PROIZVODA PREMA GARVINU	42
2.3 ZNAČAJ KVALITETA U SAVREMENIM USLOVIMA POSLOVANJA	44
2.4 KVALITET KAO STRATEŠKI CILJ I FAKTOR KONKURENTNOSTI	46
2.5 KONKURENTSKE STRATEGIJE I KVALITET	47
2.6 POBOLJŠAVANJEM KVALITETA DO VEĆEG PROFITA	48
2.7 UTICAJ KVALITETA NA OSNOVNE POKAZATELJE USPEŠNOSTI POSLOVANJA	50
2.7.1 PRODUKTIVNOST I KVALITET	51
2.7.2 EKONOMIČNOST I KVALITET	52
2.7.3 RENTABILNOST I KVALITET	53
2.8 KONTROLA KVALITETA	54
2.9 OBEZBEĐENJE KVALITETA	58
2.10 UPRAVLJANJE KVALITETOM	60
2.11 KVALITET U USLUŽNIM DELATNOSTIMA	63
3. OSNOVNE POSTAVKE UPRAVLJANJA KVALITETOM	67
3.1 KONTINUIRANO UNAPREĐIVANJE	68
3.1.1 PDCA KRUG	70
3.1.2 KAIZEN	72
3.1.3 CROSBYJEV MODEL U 14 KORAKA	75
3.1.4 KRUGOVI KVALITETA	78
3.1.5 OPŠTI PROCES UNAPREĐIVANJA KVALITETA	83
3.2 DOBAVLJAČI – ZADOVOLJSTVO KUPACA/POTROŠAČA	86
3.3 KANO MODEL	89
3.4 PROCESNI PRISTUP	91
4. TROŠKOVI KVALITETA	97
4.1 KARAKTERISTIKE TROŠKOVA KVALITETA	98

4.2 OSNOVNA PODELA TROŠKOVA KVALITETA.....	101
4.3 KARAKTERISTIČNI KONCEPTI TROŠKOVA KVALITETA	104
4.4 POKAZATELJI TROŠKOVA KVALITETA	108
4.5 STRUKTURA POKAZATELJA TROŠKOVA KVALITETA	110
4.6 UTICAJ TROŠKOVA KVALITETA NA PRODUKTIVNOST.....	112
4.7. UTICAJ TROŠKOVA KVALITETA NA EKONOMIČNOST.....	113
4.8 UTICAJ TROŠKOVA KVALITETA NA PROFITABILNOST	114
4.9 UTICAJ TROŠKOVA KVALITETA NA SOLVENTNOST I LIKVIDNOST.....	116
4.10 KUMULIRAJUĆI I MULTIPLICIRAJUĆI UTICAJ TROŠKOVA ZBOG (NE)KVALITETA.....	118
5. SISTEMI UPRAVLJANJA KVALITETOM.....	121
5.1 SISTEM MENADŽMENTA KVALITETA ISO 9001:2008	121
5.1.1 RAZVOJ NORMI ISO 9000.....	123
5.1.2 ISO 9001:2008.....	125
5.1.3 PRINCIPI SISTEMA MENADŽMENTA KVALITETA	130
5.1.4 PORODICA STANDARDA ISO 9000:2008.....	133
5.1.5 STRUKTURA ISO 9001	134
5.1.6 REZIME ZAHTEVA ISO 9001:2008.....	137
5.1.7 KORACI U IMPLEMENTACIJI SISTEMA KVALITETA ISO 9001:2008	141
5.2 SISTEM MENADŽMENTA ZAŠTITOM ŽIVOTNE SREDINE ISO 14001:2004.....	142
5.2.1 ISTORIJAT STANDARDIZOVANOG EMS	145
5.2.2 STANDARD ISO 14001:2004	146
5.2.3 SLIČNOSTI I RAZLIKE ISO 14000 I ISO 9000.....	149
5.3 SISTEM MENADŽMENTA ZAŠTITOM ZDRAVLJA I BEZBEDNOŠĆU NA RADU OHSAS 18001:2007	151
5.3.1 ELEMENTI OHSAS	153
5.3.2 OSNOVNI ZAHTEVI OHSAS-a.....	153
5.4 SISTEM MENADŽMENTA BEZBEDNOŠĆU HRANE ISO 22000:2005 – HACCP.....	155
5.4.1 HACCP	156
5.4.2 HAZARDI (OPASNOSTI) HRANE	160
5.5.1 SUŠTINA BEZBEDNOSTI INFORMACIJA.....	165
5.5.2 PDCA MODEL	167
5.5.3 KORISTI OD IMPLEMENTACIJE I CERTIFIKACIJE.....	168
5.6 POTPUNO UPRAVLJANJE KVALITETOM - TQM (TOTAL QUALITY MENAGEMENT)	169
5.6.1 NAČELA TQM-a.....	173
5.6.1.1 USMERENOST NA KUPCE I OSTALE ZAIN- TERESOVANE STRANE (STAKEHOLDERE)	173
5.6.1.2 ZAPOSLENI I TIMSKI RAD.....	174

5.6.1.3 PAŽNJA NA PROCESE	174
5.6.2 IMPLEMENTACIJA TQM-a	175
5.6.3 ŠEST SIGMA (SIX SIGMA)	178
5.6.3.1 ALATI ZA IMPLEMENTACIJU SIX SIGMA	182
5.7 INTEGRISANI MENADŽMENT SISTEM	184
6. ALATI, TEHNIKE I METODE ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM	189
6.1 ALATI ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM	190
6.1.1 OBRAZAC ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA	192
6.1.2 DIJAGRAM TOKA	194
6.1.3 DIJAGRAM UZROK/POSLEDICA (ISHIKAWA DIJAGRAM) ...	195
6.1.4 KONTROLNA KARTA	198
6.1.5 HISTOGRAM	200
6.1.6 PARETO DIJAGRAM	203
6.1.7 KORELACIJSKI DIJAGRAM	205
6.2 NOVI ALATI ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM	207
6.2.1 DIJAGRAM AFINITETA	207
6.2.2 RELACIONI DIJAGRAM ILI DIJAGRAM MEDUZAVISNOSTI	208
6.2.3 STABLO DIJAGRAM ILI SISTEMSKI DIJAGRAM	209
6.2.4 MATRIČNI DIJAGRAM	211
6.2.5 MATRIČNA ANALIZA PODATAKA	211
6.2.6 DIJAGRAM PROGRAMIRANJA PROCESA ODLUČIVANJA ...	212
6.2.7 DIJAGRAM U OBLIKU STRELE	212
6.3 TEHNIKE KVALITETA	214
6.3.1 STATISTIČKA KONTROLA PROCESA	214
6.3.2 ANALIZA TIPA I UTICAJA GREŠAKA – FMEA	216
6.3.3 RASPOREĐIVANJE FUNKCIJE KVALITETA - QFD	217
6.3.4 PDCA CIKLUS	221
LITERATURA	225

PREĐGOVOR

U današnje vrijeme je sasvim očito da je kvalitet prerastao u strateški cilj i element konkurentnosti. Ova knjiga bi trebalo da prezentuje teorijska znanja iz naučno-stručne oblasti menadžmenta kvalitetom. Pojavom niza zahteva ISO 9000 1987. godine označeno je novo razdoblje u istoriji teorije i prakse kvaliteta.

Od 1987. godine kvalitet nalazi svoju primenu u svim granama proizvodnje, a takođe i kao prvorazredni privredni parametar i nezaobilazan temeljni element bilo koje uslužne i proizvodne delatnosti. Pojavom zahteva ISO standarda, unutrašnja organizacija za kontrolu kvaliteta i sistem kvaliteta prestaje biti stvar dobre volje rukovodstva, odnosno ljudi koji se neposredno bave kvalitetom, već prerasta u strogo propisan model od strane međunarodne organizacije za standarde – ISO.

Za ovakvu radikalnu promenu mesta i uloge kvaliteta sigurno su presudne bile okolnosti sve žešćih bitki za kupce/potrošače koji svakim danom sve više traže i očekuju od proizvođač/usluga koji im se nude, u pogledu sve većih i sve raznovrsnijih potreba i želja. Reč je o potrebi stvaranja veće vrednosti za potrošača, a to je upravo pravi okvir za kvalitet, koju treba posmatrati u znatno širem kontekstu nego do sada. Ovo nas upućuje na zaključak da kvalitet treba da posmatramo kao pretpostavku povećanja korisnosti proizvoda, ali istovremeno i kao vrlo bitan element stvaranja što povoljnijih uslova za korisnike/potrošače.

Primenjujući ovaj pristup u svom poslovanju organizacija će, vrlo verovatno, ostvariti veću profitabilnost na duži rok kao i stabilniji razvoj. Važno je napomenuti da od ovoga pristupa koristi imaju i potrošači, kao i ostali zainteresovani (zaposleni, vlasnici, dobavljači i na kraju društvena zajednica).

Kvalitet je, kao opštedruštvena vrednost, u punom značenju, već odavno prisutan u Japanu, SAD-u i u Evropi, a na ovim našim balkanskim prostorima dobija sve veću i značajniju ulogu, uvidevši da suština opstanka i održivi razvoj počivaju na njemu. Prema osnovnoj zamisli, kao trajnu korisnost, knjiga omogućuje spoznaju osnovnih teorijskih postavki naučno-stručne oblasti kvaliteta. Takođe je cilj da se sintetizuju svi ključni pojmovi koji su neophodni za razumevanje nauke o kvalitetu. Knjiga je pre svega namenjena studentima fakulteta i visokih strukovnih škola koji na strukovnim, akademskim studijama, shodno važećim studijskim programima, izučavaju problematiku kvaliteta. Takođe je može koristiti široki krug čitalaca, s obzirom na opšti karakter kvaliteta i njegov značaj u savremenim društvima, a posebno onima koji se na bilo koji način bave kvalitetom.

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Narodna i univerzitetska biblioteka
Republike Srpske, Baња Лука

005.6

ЈАНЈУШИЋ, Драган

Menadžment kvaliteta / Dragan Janjušić. - Doboj :
Visoka poslovno tehnička škola, 2017 (Jelah : F&F). - 230
str. : graf. prikazi, tabele ; 24 cm

Tiraž 300. - Bibliografija: str. 225-227.

ISBN 978-99955-767-5-2

COBISS.RS-ID 6432024